

**STA OP TEGEN
PESTEN!**

ANTI-PEST PROTOCOL SPCO GROENE HART SCHOLEN

ONDERDEEL VAN PLAN SOCIALE VEILIGHEID SPCO SCHOLEN

ANTI-PEST PROTOCOL

ONDERDEEL VAN PLAN SOCIALE VEILIGHEID SPCO

Dit Anti-Pestprotocol is onderdeel van het Plan Sociale Veiligheid SPCO Groene Hart scholen.

Dit anti-pestprotocol heeft als doel pestgedrag bij kinderen te stoppen.

De medewerkers van SPCO Groene Hart scholen willen een passend en afdoend antwoord geven op pesten. Daarbij vindt de organisatie het essentieel te werken met en vanuit een effectieve samenwerking tussen ouders/verzorgers, leraren, assistenten en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op deze samenwerking.

Hiermee willen we het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van de kinderen verbeteren.

Wij willen dat er op onze school niet gepest wordt. Pestgedrag is schadelijk voor kinderen, zowel voor slachtoffers als voor de pesters.

Wanneer er signalen van pesten zijn dan wordt dit direct aangepakt in nauwe samenwerking met de leerkrachten, directie en ouders/verzorgers. In dit Anti Pestprotocol worden de stappen duidelijk beschreven. Alle medewerkers van SPCO Groene Hart onderschrijven dit plan

PESTEN

Pesten is het gedrag waarbij iemand herhaald en gedurende langere tijd door anderen bejegend wordt op manieren die leiden tot fysieke verwonding en/of psychisch lijden.

Het betekent het systematisch misbruiken van je persoonlijke macht en/of kracht om anderen die zich niet of moeilijk kunnen verweren pijn te doen, te intimideren of bang te maken met de bedoeling er zelf beter van te worden. Dit kan variëren van woordgrapjes en steeds terugkerende kleine pesterijen tot echte bedreigingen, afpersing en structureel lichamelijk geweld.

PLAGEN OF PESTEN?

Bij plagen is er sprake van incidenten. Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en is onregelmatig. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Bij plagen is er geen slachtofferrol en beide partijen zijn even sterk. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat zich te verweren.

Bij pesten is het ene kind of de kinderen sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer de klos. Anderen kijken tegen het sterkere kind of de groep kinderen op. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang.

PLAGEN	PESTEN
Gebeurt af en toe	Gebeurt vaak over een lange periode
Iedereen is gelijk. Eerst plaagt de één en dan plaagt de ander weer	Eén of meer kinderen speelt/spelen de baas
Het gaat heen en weer	Gaat altijd één kant op met vaak hetzelfde slachtoffer
Gelijke positie	Ongelijke positie
Je kunt zeggen als het niet meer leuk is	Het is moeilijk of niet te stoppen
Voor iedereen is het acceptabel	Voor de één is het leuk maar voor de ander niet

ONLINE PESTEN

Pesten is niet iets dat alleen in 'real life' voor komt. Veel pestgedrag speelt zich af online.

Op de digitale snelweg is een ongeremdheid in wat je wel en niet zegt. Bovendien is anonimiteit soms een stimulan vervelende geintjes uit te halen. Je kunt iemand een dreigmailtje sturen zonder dat de ontvanger weet wie de afzender is. De effecten van cyberpesten zijn erger voor kinderen. Door het gebrek aan face to face

contact is de drempel laag om agressieve en harde taal te gebruiken. Het vaak anonieme en ongrijpbare karakter maakt dat kinderen niet kunnen reageren.

Ook al vindt het pesten buiten de school plaats, effecten spelen binnen de school door. Er ontstaat een onveilig klimaat en schoolresultaten lijden eronder.

VISIE

SPCO-scholen geven ruimte aan leerlingen om hun talenten maximaal te ontplooiën, zodat zij zich een eigen plek in de samenleving verwerven en een waardevolle bijdrage aan de maatschappij kunnen leveren. Om dit te kunnen realiseren is een veilige leeromgeving een voorwaarde. Deze veilige leeromgeving brengen we tot stand door een aanpak die positief gedrag bevordert, gedragsverwachtingen helder maakt, afspraken hierover maakt en consequenties verbindt aan het overtreden van deze afspraken.

Een veilige omgeving creëren we ook vanuit onze protestants-christelijke identiteit. Daarbij gaat het erom leerlingen te laten zien wat het betekent om christen te zijn. Mensen zijn op aarde om in dienst van God te leven en vanuit dat besef zorg te dragen voor elkaar en de schepping. SPCO scholen geven daar concreet invulling aan door verantwoordelijkheid te nemen, actief te leren en te laten leren.

DOEL

Dit anti-pestprotocol heeft als doel pestgedrag bij kinderen te stoppen.

De medewerkers van SPCO Groene Hartscholen willen een passend en afdoend antwoord geven op pesten. Daarbij vindt de organisatie het essentieel te werken met en vanuit een effectieve samenwerking tussen ouders/verzorgers, leraren, assistenten en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op deze samenwerking.

Hiermee willen we het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van de kinderen verbeteren. Wij willen dat er op onze school niet gepest wordt. Pestgedrag is schadelijk voor kinderen, zowel voor slachtoffers als voor de pesters.

Wanneer er signalen van pesten zijn wordt dit direct aangepakt in nauwe samenwerking met de leerkrachten, directie en ouders/verzorgers. In dit Anti-Pestprotocol worden de stappen duidelijk beschreven. Alle medewerkers van SPCO Groene Hart onderschrijven dit plan en handelen hiernaar.

PREVENTIEF BELEID

Elke SPCO school heeft een aanpak die voldoet aan de volgende criteria:

- het is theoretisch goed onderbouwd,
- het is empirisch adequaat onderbouwd,
- de randvoorwaarden zijn duidelijk beschreven

SEO METHODE

De Wilhelmina school werkt met de methode 'Goed Gedaan!'. Aan de hand van deze methode willen we de kinderen - schoolbreed en gedurende acht jaar - op een duidelijke en positieve manier uitleg en feedback geven over gevoelens, gedrag en omgaan met elkaar. Op die manier weet ieder kind wat er verwacht wordt, waarom dat gevraagd wordt, en weet hoe hij/zij dat kan aanpakken. Met de methode Goed Gedaan! leren kinderen zichzelf en anderen beter te begrijpen en leren ze hoe ze zichzelf positief kunnen aansturen. Zo willen we de kinderen helpen de juiste keuzes te maken. De methode is praktisch en preventief. Goed Gedaan! geeft kinderen meer zicht en grip op hun eigen emoties en gedrag. Het leert hen dat sociaal vaardig gedrag niet alleen 'netjes' naar anderen is, maar vooral ook heel handig en fijn voor jezelf! Daarbij wordt uitgegaan van de wereld waarin kinderen van nu opgroeien; een wereld vol prikkels en keuzemogelijkheden, waarin de media en moderne communicatiemiddelen een grote rol spelen. De methode-les wordt op één moment in de week behandeld. Daarnaast wordt er dagelijks teruggegrepen op aangeboden vaardigheden. Dit is verweven door de hele dag in het handelen van de leerkracht en de kinderen.

Aan het begin van het schooljaar werken we aan de hand van de 'Gouden Weken'. De Gouden Weken zijn de eerste weken van het schooljaar. Het zijn de belangrijkste weken voor het neerzetten van een goede basis voor een fijne sfeer in de klas. Leerlingen leren elkaar kennen. De groep zoekt naar veiligheid en structuur.

Groepsvorming bestaat uit vier fasen die een groep in ongeveer zes weken doorloopt: forming (oriënteren), storming (presenteren), norming (normeren), performing (presteren), reforming (evalueren).

SCHOOLREGELS

De Wilhelminaschool is een school met een Christelijke traditie. De normen en waarden en onze omgangsvormen met elkaar vinden hier hun oorsprong. Een uitgangspunt is dat de Wilhelminaschool een veilige omgeving voor kinderen, leerkrachten en ouders is. Dit resulteert in de volgende afspraken en regels:

Afspraken zichtbaar in de groepen (onderbouw)

- We zijn aardig en helpen elkaar
- We spelen en delen samen
- Er is er maar één die praat (of We luisteren als een ander praat)
- We zijn zachtjes in de gang en in de rij
- We gaan voorzichtig om met de spullen van school en van anderen

Afspraken zichtbaar in de groepen (bovenbouw)

- We gaan om met een ander zoals we zelf behandeld willen worden
- Na het spelen op het plein, kan het in de school weer rustig zijn
- Spullen op school en op het plein, op alles zullen we zuinig zijn
- We vinden het allemaal fijn om op school te zijn
- Bij rust zul je merken, kun je beter werken
- Samen delen we de spullen

Schoolregels

- Beleefd en gehoorzaam zijn. Doen wat de juf/meester van je vraagt.
- Niet schoppen, slaan, stompen, duwen.
- Niet schelden, roddelen, uitdagen, vloeken.

- Zuinig zijn op de spullen van jezelf en van de ander..
- Op het plein lopen we naast de fiets.
- Speel geen spelletjes die voor een ander gevaarlijk zijn.
- Houd het plein vrij van afval.
- In de pauze of vlak voor schooltijd blijven we op het plein, dus niet in het fietsenhok.
- Je gaat pas bij de eerste bel naar binnen.
- Door de afgesproken deur naar binnengaan.
- Wij lopen in de gangen.
- Mobiele telefoons / MP3 spelers leveren we als we de klas binnenkomen bij juf of meester in. Aan het einde van de schooldag neem je ze weer mee naar huis. Je blijft ten allen tijde zelf verantwoordelijk voor het apparaat.
- We lopen ook altijd van de trap af.
- Jas aan de kapstok, tas er bovenop of er onder.
- Meteen op je plaats gaan zitten als je binnenkomt.
- WC schoon achterlaten.
- Je fiets staat netjes in het fietsenhok, smalle banden in de rekken.
- Boeken netjes terugzetten in de boekenkasten.

Bij de start van het nieuwe schooljaar worden in elke groep de regels behandeld. Er wordt op toegezien dat de regels dagelijks worden opgevolgd om zo te werken aan een positief klimaat.

We hanteren de volgende omgangsregels naar / tussen volwassenen en of kinderen:

- Beleefd en gehoorzaam gedrag t.a.v. leerkrachten en ouders die op het plein aanwezig zijn.
- Je luistert, toont respect en doet wat een leerkracht (of andere volwassene) van je vraagt. Als je zeker weet dat je onterecht behandeld wordt maak je dat op een beleefde manier kenbaar.
- Houd je handen thuis, d.w.z. niet schoppen, slaan, stompen, duwen, enz. (lichamelijk geweld)
- Geen verbaal geweld, d.w.z. niet schelden, roddelen, uitdagen, vloeken en ander grof taalgebruik.
- We zijn zuinig op de spullen van onszelf, de school en van de ander. Bij opzettelijke vernielingen worden kosten in rekening gebracht en ouder(s) en /of verzorgers ingelicht.

CONFLICTOPLOSSING

Als school willen we de kinderen leren conflicten op te lossen en weerbaar te zijn. Dit willen we doen middels de volgende afspraken:

Als je ruzie met een ander kind hebt of er dreigt ruzie te ontstaan of je wilt iets niet, dan volgen we drie stappen:

1. Je kijkt een ander aan en zegt stop.
2. Als hij of zij dan niet ophoudt ga je naar de leerkracht.
3. De leerkracht praat de ruzie tussen en met jullie uit en treft eventueel maatregelen

Verbaal of lichamelijk geweld

Bij verbaal of lichamelijk geweld, zowel tussen leerlingen onderling als richting leerkracht / ouder, maar ook bij het (regelmatig) overtreden van de andere regels, passen we sancties toe. De sanctie is afhankelijk van de ernst van de 'overtreding'. Mogelijke sancties zijn:

- een of meer pauzes binnen blijven;
- strafregels schrijven;
- nablijven;
- uitgesloten worden van bepaalde activiteiten;
- gebruik van gele en rode kaart

Indien gewenst licht de leerkracht de ouders in. Dit ter beoordeling van de leerkracht.

SIGNALLEN VAN PESTEN

Omdat pesten vaak stiekem gebeurt en vervelend gedrag niet altijd meteen te duiden is als pesten, is signaleren soms lastig. Uitschelden of schoppen is makkelijker te signaleren dan buitensluiten of online pesten. Vaak merkt de leerkracht aan de sfeer in de groep dat er iets speelt. Ook kan het gedrag van een leerling die gepest wordt een aanleiding zijn om na te gaan of er sprake is van pesten. Voorbeelden van dergelijk gedrag zijn:

- vaak betrokken zijn bij opstootjes in de klas of op het schoolplein;
- vaak afwezig zijn;
- vaak met een bijnaam aangesproken worden door klasgenoten;
- vaak klagen over hoofdpijn, buikpijn en soortgelijke klachten;
- plotseling slechtere resultaten halen;
- regelmatig als laatste gekozen worden bij het indelen van groepjes;
- vaak alleen zijn tijdens pauzes;
- eerder komen dan de les begint of als laatste blijven hangen;
- extreem reageren op kleine plagerijtjes.

VERHOOGDE KANS OP PESTEN

In principe loopt elke leerling in een onveilige omgeving het risico gepest te worden. Er zijn leerlingen die een verhoogde kans hebben om te worden gepest, doordat ze onbedoeld ongeschreven regels overtreden.

Bijvoorbeeld leerlingen die:

- overgewicht hebben; in onze samenleving is slank zijn het meest geaccepteerd;
- uiterlijkheden hebben die afwijken van gemiddeld: een bril, rood haar of een ander etnisch milieu;
- moeite hebben met het interpreteren van sociale situaties, zoals leerlingen met autisme of ADHD;
- hoogbegaafd zijn;
- hooggevoelig zijn; deze leerlingen pikken signalen van pesten veel eerder op en hebben daar last van. Zij reageren vaak heftiger op sociale situaties;
- homoseksueel, lesbisch, biseksueel of transgender zijn
- fysieke handicaps hebben;
- uit gezinnen met weinig geld komen;
- Uit een sociaal zwakkere omgeving komen.

GEVOLGEN

Als niet tijdig wordt ingegrepen kunnen leerlingen die gepest zijn daar veel last van krijgen in hun verdere leven. Leerlingen die lange tijd structureel gepest zijn:

- ontwikkelen een negatief zelfbeeld;

- hebben geen vertrouwen meer in leeftijdgenoten;
- hebben ook geen vertrouwen meer in volwassenen; de leerkracht, degene in de klas die in de ogen van leerlingen de wijsheid in pacht heeft, heeft het pesten niet gestopt en geeft daarmee het signaal af dat pesten geaccepteerd wordt. Dat is voor de leerling opnieuw een bevestiging van de gedachte dat hij of zij niet goed genoeg is en er niet bij hoort;
- kunnen als afweermecanisme zelf gaan pesten.

VIJF SPOREN AANPAK

De 'Vijf sporen aanpak' is een manier om in scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de pesters, de ouders/verzorgers, de klas- of groepsgenoten en de school of het kindercentrum. De Vijf sporen aanpak is bedacht en uitgewerkt door Bob van der Meer, die al sinds de jaren tachtig aandacht vraagt voor pesten.

Bij pesten zijn er vijf partijen te onderscheiden, om welke reden een vijfsporenaanpak van het probleem een logische lijkt te zijn. De aanpak bestaat uit de volgende activiteiten: mobiliseren van de zwijgende middengroep, hulp aan de pester, professionalisering van leerkrachten, professionalisering van ouders, en hulp aan het gepeste kind.

1. Mobiliseren van de zwijgende middengroep

De zwijgende middengroep is geen homogene groep. Sommige kinderen in die categorie horen bijna tot de zondebokken, anderen zijn meelopers die soms zijdelings met de pesters mee lachen. Het is een groep die wel genoemd wordt, maar die verder meestal buiten beschouwing wordt gelaten. De aandacht richt zich gewoonlijk vooral op de vier beter herkenbare groepen: gepesten, pesters, ouders en leerkrachten. Hiermee wordt onderschat hoeveel de zwijgende middengroep kan bijdragen aan de oplossing van het pestprobleem, namelijk door middel van sociale controle. Als die grote groep de mond opendoet, het pesten signaleert en veroordeelt, kan dat een belangrijke aanvulling zijn op de inspanningen van leerkrachten en ouders. Het zijn vooral leeftijd- en klasgenoten die het pesten zien gebeuren en een buffer kunnen vormen tussen de pesters en hun slachtoffers. De zwijgende middengroep kan worden gemobiliseerd door voor leerlingen van groepen 1-3 regels en pictogrammen (te gebruiken en aan leerlingen van groepen 4-8 en klassen 1-3 de opdracht te geven zelf regels te maken en ze elke week kort aan de orde te stellen).

2. Hulp aan de pester

De hulp aan de pester lijkt mij, naast de hulp aan het gepeste kind, een mogelijke taak voor de counsellor. Het eerste probleem namelijk is dat leerkrachten het moeilijk vinden om een gesprek met de pester te hebben. En het tweede probleem is dat pesters over

een aantal kenmerken beschikken die, nadat ze zijn gesignaleerd (2000-6), het noodzakelijk maken hen professionele hulp te bieden. Het hierboven genoemde onderzoek van Olweus toonde namelijk voor pesters de volgende kenmerken aan: ze hebben een positieve houding ten opzichte van geweld, zijn impulsief, hebben een sterke behoefte om anderen te domineren, zijn fysiek sterk, maken structureel gebruik van lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld tegen leeftijdsgenoten, hebben weinig empathie (voor hun slachtoffers) en hebben een vier keer zo grote kans om in het criminele circuit te komen.

Hoewel dit allemaal redenen zijn om hen serieus te nemen, krijgen deze leerlingen tot nu toe weinig tot geen hulp en is de hulpverlening een totaal verkeerde weg ingeslagen door allerwegen cursussen voor gepeste kinderen te ontwikkelen om hen weerbaarder tegen de pesters te maken (Sovatrainingen, Mislukkingen en Kanjertraining). Dit is naar mijn mening een onjuiste oplossing van het probleem.

3. Professionaliseren van leerkrachten

De attitudes van leerkrachten kunnen, evenals bij leerlingen, worden veranderd door hen op de hoogte te stellen van achtergrondinformatie over het probleem (cognitieve component), hen te laten ervaren wat het is om buitengesloten en gepest te worden (emotioneel affectieve component) en in het beleidsplan van de school op het gebied van psychosociale veiligheid de verplichting op te nemen om, wanneer zij zien of vermoeden dat kinderen elkaar pesten, daar duidelijk stelling tegen te nemen (conatieve component). Dit houdt in dat in het beleidsplan van de school wordt aangegeven op welke wijze de leerkrachten zich de nodige kennis over het onderwerp eigen zullen maken en op welke manieren hun empathische vermogen wordt vergroot.

4. Professionaliseren van ouders

Er is inmiddels al veel informatie voorhanden. Binnen afzienbare tijd is er ook een gratis app verkrijgbaar met als titel 'Adviezen voor ouders van gepeste kinderen, ouders van pesters en de ouders van de rest van de klas'. Tevens is het mogelijk om een aantal gratis

columns over pesten aan te vragen, die geplaatst kunnen worden in het blad van de ouders of op hun afgeschermd intranet, of om informatieve vragen van ouders van scholen via een afgeschermd intranet van de school te beantwoorden.

5. Hulp aan het gepeste kind

De hulp aan het gepeste kind tot slot is een punt van grote zorg. Ook deze leerling ontbeert, zoals gezegd, op dit moment nog professionele hulp. Over veel zogenaamde sociale vaardigheidstrainingen die ook zeggen pesten op te lossen (Sova Trainingen, Kanjertraining) heb ik grote zorgen. In de eerste plaats vanwege het feit dat het sova trainingen worden genoemd, wat het naar mijn mening niet zijn. In de tweede plaats omdat leerkrachten ten onrechte in de rol van therapeut worden geplaatst, terwijl ze daar absoluut geen (goede) opleiding voor hebben genoten. Liever zou ik hebben als daartoe opgeleide counsellors de professionele hulp aan gepeste leerlingen op zich zouden nemen. Het wiel in deze hoeft hierbij niet opnieuw te worden uitgevonden. We kunnen namelijk terugrijpen op de in vergetelheid geraakte perfecte sociale vaardigheden training 'Bang zijn voor andere kinderen' van Ringrose en Nijenhuis (1986).

SPOOR 1: HET GEPESTE KIND STEUNEN

Dat wil zeggen:

- luisteren naar wat er gebeurd is;
- het probleem van het kind serieus nemen met het kind overleggen over mogelijke oplossingen;
- samen met het kind werken aan die oplossingen ;
- eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining of sociale vaardigheidstraining);
- zorgen voor vervolgesprekken.

SPOOR 2: DE PESTER STEUNEN

Dat wil zeggen:

- met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent;
- het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren;
- zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als pedagogisch medewerker (of leerkracht) daaraan gaat doen;
- grenzen stellen en die consequent handhaven;

- het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden;
- zorgen voor vervolggesprekken.

SPOOR 3: DE OUDERS VAN HET GEPESTE KIND EN DE OUDERS VAN DE PESTER STEUNEN

Dat wil zeggen:

- ouders die zich zorgen maken serieus nemen;
- ouders informeren over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen;
- met ouders overleggen over manieren om peestsituaties aan te pakken;
- zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp.

SPOOR 4: DE ANDERE KINDEREN BETREKKEN BIJ DE OPLOSSING VAN HET PESTEN

Dat wil zeggen:

- met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin ;
- met de andere kinderen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin;
- samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen.

SPOOR 5: ALS SCHOOL DE VERANTWOORDELIJKHEID NEMEN

Dat wil zeggen:

- de school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid;
- de school zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken.

STAPPENPLAN

Vooraf

Iedere melding van pestgedrag wordt serieus genomen en wordt geverifieerd. Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag wordt de vijf sporen aanpak gevolgd. Het stappenplan in de lineaire aanpak van de vijf sporen.

De stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Alle acties en afspraken van de gemaakte stappen worden door de leerkracht beknopt vastgelegd in het leerlingvolgsysteem Parnassys.

Stap 1

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt in de vorm van korte aantekeningen met data in Parnassys. De ernst van de situatie wordt ingeschat. Indien nodig wordt het team op de hoogte gesteld van het pestgedrag i.v.m. verscherpt toezicht op het plein e.d.

De leerkracht maakt afspraken met het kind dat gepest wordt, zodat het kind op een veilige manier elke dag de mogelijkheid heeft aan te geven hoe het zich voelt en wat er gebeurt.

De ouders van het gepeste kind wordt geïnformeerd. Hierbij wordt ook aangegeven wat de volgende stappen zijn. Ook wordt doorgegeven dat er in ieder geval na max. vier weken weer contact is tussen school en ouders.

Stap 2

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete oplossingsgerichte afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/te stoppen.

Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag, schenkt de leerkracht klassikaal aandacht aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt wordt van de SEO methode (*naam invullen*). Er wordt benadrukt dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden wordt weggenomen.

Na één week vindt de eerste evaluatie in de vorm van een kort gesprek met betrokken kinderen plaats. Er worden oplossingsgerichte afspraken gemaakt. Leerkracht observeert het afgesproken gedrag nauwkeurig.

Wanneer het pesten is gestopt maakt de leerkracht afspraken met het kind, zodat het kind op een veilige manier, ook in de komende tijd, kan aangeven als er weer gepest wordt. De leerkracht houdt periodiek gesprekken met het kind over diens gevoel van veiligheid en plek in de groep.

NB. Als de veiligheid in het geding is wordt direct actie ondernomen door de school:

Bij onacceptabel grensoverschrijdend gedrag wordt de leerling tijdelijk uit de groep geplaatst met als doel de veiligheid voor de groep te garanderen. Dit is tevens een duidelijk signaal dat het ongewenste gedrag niet wordt geaccepteerd in school. Dit lik-op-stuk beleid noemen we een interne time-out. De leerling krijgt werk in een andere groep of in de ib/directiekamer met toezicht. Ouders worden hiervan dezelfde dag nog op de hoogte gebracht.

Vanaf deze stap wordt de sporenaanpak ingezet.

Stap 3

Indien het vermoeden van pesten aanwezig is, stelt de leerkracht de Intern begeleider (IB-er) en directeur op de hoogte. De ouders van het gepeste kind en het pestende kind worden geïnformeerd (zie spoor 1 en 2). Er worden mededelingen gedaan m.b.t. de oplossingsgerichte afspraken die er met de kinderen zijn gemaakt. Er wordt een (vervolg-) afspraak gemaakt.

Stap 4

Na een week:

Gesprek met pester en gepeste (leerkracht schat in wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de oplossingsgerichte afspraken na te komen?

Zo ja: dan de afspraken handhaven en indien van toepassing bijstellen; de leerkracht observeert het gedrag en evalueert dat in een volgend gesprek na twee weken. Dit gesprek is gericht op het positief behaalde resultaat.

Zo nee: analyse opstellen in de vorm van beknopte aantekeningen in Parnassys. Benoemen waardoor het gewenste resultaat nog niet behaald is. Leerkracht overlegt met intern begeleider/directeur. Het College van Bestuur wordt pro forma geïnformeerd. Er wordt een kindplan opgesteld voor de komende twee weken. Hierin staat beschreven op welke wijze er steun wordt gegeven aan het kind dat gepest wordt, er begeleiding wordt gegeven aan het kind dat pest, hoe de middengroep betrokken wordt bij dit pestprobleem en wat de consequenties zijn bij grensoverschrijdend gedrag (spoor 4.) Dit doen we volgens de oplossingsgerichte methodiek. Leerkracht gaat met ouders pester en gepeste leerling in gesprek. (Inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Ouders worden gesteund en betrokken bij de oplossing (spoor 3).

Leerkracht/ IB-er bespreekt het kindplan met pester en gepeste leerling.

Team wordt hiervan op de hoogte gebracht.

Stap 5

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen. Verslag wordt uitgebracht aan IB-er, ouders en directeur. Zijn de effecten positief: dan het goede gedrag belonen en blijvend stimuleren.

Zo niet: Omdat de bovenstaande stappen niet tot voldoende resultaat hebben geleid wordt externe deskundigheid ingeschakeld. Er wordt een plan van aanpak opgesteld. Verslaglegging vindt plaats in Parnassys. Ouders worden betrokken bij dit plan en ontvangen de verslaglegging.

Wanneer het pesten verder reikt.

Eventueel kan er besloten worden om één van de volgende stappen te ondernemen:

Stap 6

Indien noodzakelijk is er een gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem. Dit gesprek wordt geleid door een directielid of intern begeleider. De leerkracht van de groep is hierbij aanwezig.

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag positief te beïnvloeden?

Stap 7

Bestuursbreed kennen we een time-out beleid.

Dit beleid van SPCO Groene Hart is op school op te vragen.

Enkele mogelijke oplossingen uit dit beleid zijn:

- Een leerling wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst.
- Een leerling wordt(tijdelijk) op een andere school geplaatst.

Stap 8

Het beleid 'Time out, schorsing, verwijdering' van SPCO Groene Hart wordt gevolgd.

Dit beleid van SPCO Groene Hart is op school op te vragen.

PROBLEMEN SCHOOLSPECIFIEK

WELKE PROBLEMEN ZIJN ER TE VERWACHTEN, HOE GAAN WE DAARMEE OM?

Pesten is een **communicatieprobleem** en een **attitudeprobleem**.

Vaak komen ouders en school bij pesten tegenover elkaar te staan. Men helpt elkaar niet (meer) om een pestprobleem aan te pakken, maar beschuldigt elkaar ervan dat het pesten in stand blijft. Men graaft zich in.

- Helpend is het om dit te voorkomen door het toepassen van oplossingsgerichte vraagstelling, waarbij op een respectvolle wijze de oplossingen verkend worden door school en ouders.

Pesten: hoe meet je het?

In wetenschappelijk onderzoek wordt pesten meestal gemeten door kinderen daar zelf naar te vragen: "Word je gepest?" en "Pest je zelf andere kinderen?." Ze kunnen dan aangeven hoe vaak dat voorkomt, lopend van nooit tot meerdere keren per week. Een andere methode is kinderen in de klas te vragen wie er gepest wordt en wie andere kinderen pest. Ze kunnen dan de namen noemen van leerlingen voor wie dat geldt. De beide manieren stemmen niet voor honderd procent overeen. Kinderen die zelf zeggen dat ze gepest worden, worden niet altijd

door medeleerlingen genoemd als slachtoffer. Omgekeerd geldt dat ook. Dat is niet een fout van de methode, maar komt doordat er een verschil zit in wat iemand voelt of bereid is te vertellen en wat anderen zien of begrijpen. Slachtoffers kunnen iets als pesten voelen wat andere leerlingen niet zien of niet als pesten beschouwen. Daders zullen niet zo graag zelf vertellen dat ze pesten. Als pesten stiekem gebeurt, kunnen andere kinderen in de klas dat moeilijk zien. Dat is vooral bij cyberpesten het geval.

Informatie afkomstig van andere personen, ouders of docenten, is minder betrouwbaar dan die van kinderen zelf of van medeleerlingen, maar soms kunnen ze wel signalen opvangen die erop wijzen dat een kind slachtoffer is van pesten. Als in de praktijk (op school) uitgezocht moet worden of individuele kinderen gepest worden, is het aan te raden om informatie van verschillende kanten in te winnen.

Een derde methode tot slot is een netwerkbenadering waarbij met specifieke vragen informatie wordt verkregen over het pestnetwerk: 1) Door wie word je gepest?, 2) Wie gaan altijd meedoen als iemand jou begint te pesten? (assistenten), 3) Wie zijn er altijd bij als je wordt gepest? (dat ze toekijken of gaan lachen) (versterkers), 4) Wie helpen jou als je wordt gepest? (verdedigers).

- In de wet Sociale Veiligheid is een monitor voor het meten van de veiligheid van de leerlingen verplicht. De vragen zijn februari 2016 aangegeven door de PO raad (zie bijlage).

Er is nog te weinig onderzoek gedaan naar de invloed van demografische factoren of van omgevingsfactoren op de effectiviteit van anti-pestprogramma's. De invloed van leeftijd van de leerling op de effectiviteit van anti-pestprogramma's lijkt het meeste onderzocht. De beschikbare resultaten zijn tegenstrijdig, waardoor geen eenduidige conclusie kan worden getrokken. Een nieuwe vorm van pesten is digitaal pesten. Hoewel er steeds meer aandacht voor deze vorm van pesten is, zijn er nog weinig specifieke interventies voor ontwikkeld. Mogelijk is het niet nodig aparte interventies te ontwikkelen, maar kan dit geïntegreerd worden in bestaande interventies.

- Het is belangrijk om jaarlijks onderdelen van het Anti-Pestprotocol te bespreken in het team. Hiermee wordt het plan levend gehouden en kan de aansluiting met actuele kennis en onderzoek worden gemaakt.

LEERLINGVOLGSYSTEEM SOCIALE VEILIGHEID

De wet Sociale Veiligheid stelt dat de school de sociale veiligheid en het welzijn van haar leerlingen moet volgen. De bedoeling hiervan is dat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school.

SIGNALEREN VAN LEERLINGEN

Om op sociaal gebied te weten welke onderwijsbehoeften een kind (nog) heeft, nemen we twee keer per jaar (november en april) de vragenlijst van SCOL af. De Sociale Competentie ObservatieLijst (SCOL) is een leerlingvolgsysteem voor sociale competentie, welbevinden en sociale veiligheid. In groep 3™ groep 5 vult de leerkracht deze in. Vanaf groep 6 vullen de leerlingen deze ook zelf in. Alle uitkomsten worden besproken met de IB-er als onderdeel van de leerlingenzorg.

Naast de vragenlijst van SCOL vullen de leerlingen in mei ook de Vragenlijst Sociale Vaardigheid in.

Bij de groepen 1 en 2 wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling per leerling gevolgd door gebruik te maken van de leerlijnen in Parnassys.

Het onderdeel welbevinden sluit aan bij de sociale veiligheid van de leerlingen op school. De leerkrachten vullen dit ongeveer vier keer per schooljaar in, aan de hand van observaties in de klas en op het plein. Op deze manier wordt het welbevinden van de kleuters op school in kaart gebracht.

Doelen welbevinden groep 1:

- Is nieuwsgierig naar de directe omgeving.
- Komt ontspannen over.
- Is nieuwsgierig naar de wereld om zich heen, stapt overal op af.
- Toont gevoelens van angst, blijdschap, boosheid en verdriet.
- In contacten met klasgenoten en leerkracht toont het kind zich ontspannen en open.
- Toont trots.

Doelen welbevinden groep 2:

- Toont gevoelens van blijdschap, angst, boosheid en verdriet en kan er woorden aangeven.
- Durft zich te laten zien en horen in de groep.
- Toont trots en kan daar woorden aangeven.
- Toont zelfvertrouwen door aan nieuwe taken te beginnen, ook als het kind niet weet of het zal lukken.

VERTROUWENSPERSOON EN PESTCOÖRDINATOR

VERTROUWENSPERSOON IN DE SCHOOL; DE ANTI-PESTCOÖRDINATOR

Elke SPCO school heeft een vertrouwenspersoon in de school, de anti-pestcoördinator. Op stichtingsniveau delen de anti – pestcoördinatoren elkaars expertise. In dit overleg wordt de veiligheid van scholen ook gemonitord aan de hand van het sociaal veiligheidsplan en de leerlingmonitor.

Wanneer er een pestsituatie is wordt de anti-pestcoördinator geïnformeerd door de leerkracht. Kinderen en ouders kunnen ook zelf contact opnemen met de anti-pestcoördinator.

De anti-pestcoördinator heeft een aantal taken:

1. Aanspreekpunt, opvang en begeleiding van de klager gericht op het oplossen van de klacht.
2. Voorlichting geven over hun functie én over vormen van ongewenst gedrag.
3. Preventieve activiteiten organiseren gericht op voorkomen van ongewenst gedrag en onveiligheid.
4. Verantwoordelijkheid afleggen en beleidsadvies geven aan directie/bestuur van de school gericht op de bevordering van de sociale veiligheid, coördineren van het anti pestbeleid.

Op de Wilhelminaschool is de IB-er de vertrouwenspersoon voor de leerlingen. Ineke Hanse is dit voor de ouders/betrokkenen.

KLACHTENREGELING

Ook binnen SPCO Groene Hart zijn er een aantal vertrouwenspersonen. Iedereen die bij de scholen van de SPCO Groene Hart betrokken is, kan, indien nodig en gewenst, een klacht indienen. We hanteren hiervoor een klachtenregeling. We zien een klacht als een belangrijk signaal ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijs, de veiligheid van kinderen en/of de bedrijfsvoering van de school.

SPCO ziet een klacht als een belangrijk signaal over de kwaliteit van het onderwijs, de veiligheid van kinderen en/of de bedrijfsvoering van de school. Iedereen die bij de scholen van SPCO Groene Hart betrokken is, kan, indien nodig en gewenst, een klacht indienen.

Elke klacht wordt serieus genomen. SPCO hecht aan een zorgvuldige afwikkeling. Voor officiële klachten is er een klachtenregeling waaraan klager en SPCO zich moeten houden.

Als u een klacht heeft, lossen we dat in veruit de meeste gevallen intern, d.w.z. op schoolniveau op. Een logische volgorde daarbij kan zijn:

- bespreken met de leraar
- bespreken met de directie van de school
- bespreken met het college van bestuur
- bespreken met de externe vertrouwenspersoon
- bespreken met de landelijke klachtencommissie

Het is aan de klager zelf om de volgorde van deze stappen te bepalen. Een klager kan zich laten begeleiden door een van de externe vertrouwenspersonen verbonden aan de SPCO. Deze begeleidt de klager en verwijst zo nodig naar de juiste instanties.

Als het niet lukt een klacht intern op te lossen, kunt u de klacht extern neerleggen bij de Landelijke Klachtencommissie waarbij de SPCO Groene Hart is aangesloten. Daarbij kan de klager zich eveneens laten bijstaan door een van de vertrouwenspersonen.

VERTROUWENSPERSONEN SPCO GROENE HART

Via deze link vindt u de vertrouwenspersonen van SPCO Groene Hart:

<http://www.spc.nl/Vertrouwenspersonen?parentId=112>

Landelijke klachtencommissie voor het Christelijk onderwijs
Postbus 82324
2508 EH Den Haag
Tel: (070) 386 16 97
Fax: (070) 302 08 36
E-mail: info@klachtencommissie.org

INFORMATIE OVER PESTEN

<http://www.schoolveiligheid.nl/>

<http://www.pestweb.nl/>

http://kinderen.moed.nl/pesten/informatie_over_pesten/

<http://www.ppsw.rug.nl/~veenstra/CV/PubliekeSamenvattingCommissieVeenstra.pdf>

http://www.nji.nl/nl/Watwerkt_Pesten.pdf

<http://www.posicom.nl/tips/39-tips-over-pestening/149-mieke-van-stigt-socioloog-a-pedagoog-over-pestening>

<http://www.dekinderombudsman.nl/ul/cms/fck-uploaded/2013%20Planvanaanpaktegenpesten.pdf>

Boek: Oplossingsgerichte vragen

Handboek oplossingsgerichte gespreksvoering Frederike Bannink

Bijlage 1											
Leerlingvragenlijst		--	-	+	++						
Sfeer op school											
1	Ik ga graag naar school.	☐	☐	☐	☐						
2	Ik heb het naar mijn zin in de groep.	☐	☐	☐	☐						
3	Er zijn duidelijke regels over wat wel en niet mag.	☐	☐	☐	☐						
4	Ik vind dat de juf of meester voldoende optreedt, als de kinderen zich niet aan de regels houden	☐	☐	☐	☐						
5	Ik voel mij veilig op school	☐	☐	☐	☐						
6	Ik vind dat er een goede sfeer is in de klas.	☐	☐	☐	☐						
7	Ik vind het spelen op het schoolplein leuk.	☐	☐	☐	☐						
De lessen op school											
8	Ik vind dat ik veel leer op deze school.	☐	☐	☐	☐						
9	De juf of meester legt goed uit.	☐	☐	☐	☐						
10	De juf of meester helpt mij als dat echt nodig is.	☐	☐	☐	☐						
11	De juf of meester vertelt me wat ik goed of fout doe bij de opdrachten.	☐	☐	☐	☐						
12	Ik krijg genoeg werk, ook nadat ik klaar ben.	☐	☐	☐	☐						
13	Ik kan goed op mijn eigen niveau werken	☐	☐	☐	☐						
Rapportcijfer											
14	Ik geef de school dit cijfer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
De veiligheid op school											
15	Ik word op school gepest door andere leerlingen.	☐	☐	☐	☐						
16	Ik word online gepest door andere leerlingen.	☐	☐	☐	☐						

17	Ik had last van schoppen, slaan of andere handtastelijkheden.	☐	☐	☐	☐
18	Ik ben bang voor andere kinderen.	☐	☐	☐	☐
19	De juf of meester helpt mij bij het oplossen van ruzies.	☐	☐	☐	☐

Voorbeeld:

Ik vind de lessen leuk op school:

Als je de lessen **heel erg leuk** vindt kies je ++

Als je de lessen **wel leuk** vindt kies je +

Als je de lessen **niet leuk** vindt kies je -

Als je de lessen **helemaal niet leuk** vindt kies je - -